

Helene ve Güzel Helena Adlı Oyunların Konu Bakımından Karşılaştırılması

The Comparison Between Helene And Güzel Helena on The Aspect of Theme

Dilek ZERENLER*

Özet

Mitoloji her dönemde tiyatronun başvurduğu bir malzeme olmuştur. Esere kazandırdığı zenginlik, yarattığı düş gücüyle okura farklı bir dünya sunulmasını sağlar. Her yazar bu malzeme-yi kendi çağının gereğine göre veya benimsediği dünya görüşü doğrultusunda yorumlar. Bu çalışmada MÖ 5. yüzyılda yaşayan Euripides'in Helene adlı oyunu ile 20. yüzyılın önemli yazarlarından Selahattin Batu'nun Güzel Helena adlı oyunu konu bakımından karşılaştırılarak her iki yazarın aynı efsaneyi ele alış biçimleri ve değişikliğe gittikleri noktalar üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Mitoloji, Homeros, Euripides, Selahattin Batu, Helene, Güzel Helena

Abstract

In every period mythology is one of the subject of drama. By adding richness to the content, creating an imaginative world it presents a different world to the reader. Each writer uses and interprets this subject according to the needs of his time or his world view. In this study Helene by Euripides, BC. 5. century, and Güzel Helena by Selahattin Batu, AC. 20. century, are compared in the sense of content and dealt with the aim of the usage of the same mythology with different aspects

Key Words

Mitology, Homeros, Euripides, Selahattin Batu, Helene, Güzel Helena

* Öğretim Görevlisi, Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Mitoloji, Antik Yunan tragediyalarından günümüzdeki tiyatro eserlerine kadar her dönemde tiyatronun faydalandığı kaynaklardan biri olmuştur. Mitolojiyle sağlanan masalımsı anlatım, seyircinin/okuyucunun geçmiş olaylar ile günümüz olayları arasında paralellik kurmasını sağlar. Elektra, Antigone, Kral Oidipus, Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin gibi pek çok efsanenin ve masal kahramanının etrafında gelişen olayları ele alan başarılı oyunlar yazılmıştır. “Bir kültürün çıkış noktasından işaretler getiren, özlemleri, korkuları, çatışmaları, ruhsal gerilimleri maya olarak taşıyan mitoslar, meydan verdikleri yorumlar ölçüsünde klişelikten, katılıktan, tekrardan uzaklaşırlar.” (Necatigil, 1973;126). Her yazar mitolojide yer alan bir efsaneyi amacı doğrultusunda yeniden şekillendirir ve okuyucuya/seyirciye geniş bir düş gücüyle birlikte renkli ve canlı bir dünya sunar. Mitoloji doğuşları, evreni paylaşmaları, aşkları, kıskançlıkları, kavgaları, entrikalarıyla tanrıların öyküsüdür. Bunun yanı sıra perilerin, hayvanların, kralların veya sıradan insanların başlarından geçenler de mitolojide yer alır. Fakat tanrıların işe karışmadığı hiçbir ölümlü öyküsü neredeyse yoktur. Meselâ Troya Savaşı görünüşte ölümlüler arasında geçer, ama aslında Olympos Dağı’nu mekân tutmuş tanrılar işin içindedirler; bir bölümü Yunanları tutarken bir bölümü de Troyalıları destekler. (Bayladı, 2002;11)

Antik Yunan tragediyalarında Yunan mitolojisine dayalı oyunlar ağırlıkta, Ortaçağda, Hristiyanlık dinine ait efsaneler, *İncil*’de anlatılan olaylar tiyatro eserlerinde kullanılır. Rönesans dönemine gelindiğinde, Shakespeare’in eserlerinin konularını tarihten ve mitolojiden aldığı görülür. Racine tragediyalarında tanrı-dünya ve insan motiflerine yer verir. İrlandalı yazar John Millington Synge da halk efsanelerinden yararlanır. Polonyalı Stanislaw Vispiyanski, klâsik mitolojide yer alan olayları ülkesinin sorunlarına ışık tutacak şekilde sunar. Amerikalı yazar Eugene O’Neil mitolojiden yola çıkarak çağdaş sorunlara değinir.

Türk tiyatrosunda eserlerinde mitolojiyi kullananlar arasında ilk sırayı Abdülhak Hamit alır. Faruk Nafiz Çamlıbel, *Akın*’da, Yaşar Nabi, *Mete*’de, Behçet Kemal Çağlar *Çoban*’da geçmişle gelecek arasında sağlam bir köprü kurma düşüncesi ile mitolojiden faydalanırlar. Selahattin Batu, *İphigenia Tauris*’te, *Güzel Helena*, *Oğuzata* adlı oyunlarında evrensel değerleri mitoloji yoluyla okuyucuya aktarır. Orhan Asena’nın, *Tanrılar ve İnsanlar*, Munis Faik Ozansoy’un *Medea*, Kemal Demirel’in *Antigone* isimli eserleri konularını Yunan mitolojisinden alırlar. Birçok yazarımız, mitolojiden, masallardan, Osmanlı tarihinden yararlanarak çağımızı yansıtmayı denemiştir. Bunlar arasında Ahmet Kudsi Tecer’in *Koroğlu*; Nazım Kurşunlu’nun *Fatih*; Turan Oflazoğlu’nun *Sokrates’in Savunması*, Refik Erduran’ın *Büyük Jüstinyen*, Güngör Dilmen’in *Midas’ın Kulakları*, *Midas’ın Altınları*, *Midas’ın Kördüğümü*, *Kurban*, *Akad’ın Yayı*, *Ak Tanrılar*, *Deli Dumrul*, *Bağdat Hatun ve Ben Anadolu* adlı oyunları sayılabilir. (Gülşen,1992;33).

Bu çalışmada Homeros destanlarında yer alan Helena’yı dolayısıyla Troya Savaşını konu edinen iki farklı eserde mitolojinin farklı yüzyıllarda yaşayan iki yazar tarafından kullanımı ve amaçları üzerinde durulacaktır. Bu yazarlardan

ilki *Helene* adlı oyunuyla Antik Yunan tragedya yazarı Euripides'tir. Diğer oyun yazarı ise *Güzel Helena* adlı eseri kaleme alan Selahattin Batu'dur. Euripides ve Batu, kahramanları aynen almakla birlikte efsaneyi farklı bakış açılarıyla yorumlarlar ve amaçları doğrultusunda yeniden şekillendirirler.

Homeros'un efsanesine göre Helena, Zeus ve Leda'nın kızı, Klytaimnestra ile Dioskurların kız kardeşi, Sparta kralı Menelaos'un karısıdır. Güzelliğiyle ünlü Helena, Troya kralı Priamos'un oğlu Paris (Aleksandros) tarafından kaçırlır ve Yunanlılarla Troyalılar arasında on yıl sürecek savaşın başlamasına neden olur. Bir uygarlığın son bulduğu bu savaşta aslında tanrılar/tanrıçalar başrolü oynamaktadır. Efsaneye göre Olympos'ta Peleus ile Thetis'in düğününe kavga tanrıçası Eris çağrılmaz. Buna kızan Eris'in üstünde 'en güzeline' yazılı bir elmayı şölen sofrasına atması ortalığı karıştırır. Hera, Athena ve Aphrodite bu onuru kendi üzerlerine aldıkları için elmanın kime verileceği bilinemez. Bunun üzerine Zeus, Paris'i hakem olarak seçer. Tanrıçaların üçü de elmaya karşılık Paris'e bir armağan vereceklerini söylerler. Hera, Asya krallığını, Athena sonsuz akıl ve başarı, Aphrodite ise Spartalı Helena'nın aşkını vaat eder. Paris, elmayı Aphrodite'e verir. Bir süre sonra da Yunanistan'a doğru yola çıkar. Menelaos'un sarayında konaklayan Paris, onun Girit'e gitmesini fırsat bilip Helena'yı kaçıtır. Geri döndüğünde karısını bulamayan Menelaos büyük bir orduyla Troya'ya ulaşır. On yıl süren savaşın sonunda zafer kazanan Yunanlılar, Helena'yı da alarak ülkelerine doğru yola çıkarlar. Yolda birçok aksilikle karşılaşsalar da Menelaos sarayına döner, eşi ve çocuklarıyla birlikte mutlu bir hayat sürer.

Antik Yunan tragedya yazarı Euripides de *Helene* adlı eserinde aynı efsaneden yola çıkar. Oyunda kişilerin daha gerçekçi olmasına çabalayan Euripides, Helene'yi namuslu bir kadın olarak gösterir. Üç tanrıçanın birbirine düştüğü yarışmanın sonunda elmayı Aphrodite alınca, Hera bu yenilgiyi sindiremez ve Paris'in Helene'yi elde etmesini engellemek amacıyla ona benzeyen bir kadın yaratır ve Paris gerçek Helene'yle değil, onun görüntüsündeki bir kadınla Troya'ya gider. Helene de Hermes'in kılavuzluğunda Mısır'daki kral Proteus'un yanına gönderilir. (Erhat, 2002;132). Helene Troya Savaşı'nın sonuna kadar Mısır'da kalır, dönüş yolunda birçok engelle mücadele eden Menelaos Mısır topraklarına ulaşır ve orada Helene'yle karşılaşır.

Herodotos'un *Tarih* adlı kitabında, Helene'nin Troya'ya hiç gitmediği, bir kasırganın Paris'in gemilerini Mısır kıyılarına sürüklediğini, oranın hükümdarı Proteus'un, Helena'yı Paris'in elinden kurtarıp kocası gelinceye kadar ağırladığı belirtilir. Herodotos, bu olayı Homeros'un da bildiğini ama diğer söylentinin destanına daha iyi gideceğini düşündüğü için bu hikayeye aldırış etmediğini ifade eder. (Euripides,1964;I).

Euripides *Helene* adlı oyunda, Herodotos'un ve Homeros'un verdiği bilgilerde birtakım değişikliklere gitmiştir. Homeros'un belirttiği gibi Troya'da bir Helene vardır fakat bu kadın, Hera'nın bir esirden meydana getirdiği ikinci bir Helene'dir. Oyundaki diğer bir farklılık da, Menelaos'un Mısır kıyılarına geldi-

ği zaman kralın Proteus'un oğlu Theoklymenos olmasıdır. Helene'ye âşık olan Theoklymenos, babasının verdiği sözü tutup Helene'yi Menelaos'a teslim etmek niyetinde değildir. Oyunun başında Helene hem Troya Savaşı'nın sebebi olmaktan duyduğu üzüntüyü hem de Tehoklymenos'un duygularının karşılıksız olduğunu şu sözlerle ifade eder: *"Bütün Yunanistan'ın tiksintiyle andığı bir adı taşımak felâketi bana yeter; bu memlekette vücudum bari şerefsizliğe düşmekten kurtulsun."* (ibid.;6). Oyunda Helene bahtsız bir kadın olarak gösterilir. Yabancı bir ülkede bir köle gibi yaşamak zorunda kalan Helene, umutla Menelaos'un geleceği günü beklemektedir. Helene'nin Troya'da acı çeken insanlar için de üzüldüğünü görülür:

"Ey Troia! Zavallı şehir! Seni, içinde hiç payım olmayan bir cinayet mahvetti. Acınacak bir kaderin kurbanı oldun. Kypris'in bir iyiliği olan güzelliğim sana bitmez tükenmez gözyaşlarıyla seller gibi kana mal oldu. Yas yası kovaladı, gözyaşı gözyaşını; her yerde perişanlık, her yerde evladını kaybetmiş analar..." (ibid.;24).

Güzelliği yüzünden bir uygarlığın son bulmasına neden olan Helene, kendisinin hiçbir suçu olmadığını, olayların tanrıların istediği şekilde gerçekleştiğini, bir gün herkesin işin aslını öğreneceğini ise şu sözlerle belirtir:

"Bir gün Yunanistan'a döner de Sparta'ya ayak basarsam, Yunanlılar bütün olup bitenleri, tanrıların hilelerine kurban gittiklerini duyup öğrenecekler, benim kendilerine ihanet etmediğimi kendi gözleriyle görecekler, o zaman beni bir fazilet örneği olarak gösterecekler. Hiçbir erkeğin kendine eş yapmak istemediği kızım evlenebilecek; ben de bir sürgün hayatının bütün acılarını unutarak, evimin beni bekleyen nimetlerini tadabileceğim." (Euripides,1964;64).

Menelaos, Helene'nin başına gelenlerden habersiz, fırtınanın sürüklediği gemisiyle birlikte Mısır'a gelir. Bir tesadüf sonucu Helene'yle karşılaşır fakat anlattıklarına inanmaz. Çünkü gemisinde on yıllık mücadelenin sonunda Paris'ten kurtardığı karısı vardır. Bu sırada Menelaos ve Helene'nin bulunduğu yere gelen Haberci'nin

"Eşin, havalara yükseldikten sonra, gözden tüm kayboldu... bize şu sözleri söyledi: '... Sizler Hera'nın tuzağına tutularak ve Paris'in hiçbir zaman elde edemediği Helene'yi onun alıp götürdüğünü sanarak Skamandros kıyılarında yalnız benim için mahvoldunuz; ben kaderin yüklediği ödevden ayrılmıyarak aranızda kaldım benden istenilen sürece; şimdi gene göklere dönüyorum. Tyndareos'un talihsiz kızı Helene'ye gelince, zavallının adı boş yere lekelendi, onun hiçbir günahı yoktu.'" (ibid.;42)

şeklindeki sözleri Menelaos'un gerçeği anlamasını sağlar. Troya'da bir hiç uğruna savaşan Menelaos'un karısıyla birlikte ülkesine dönmesi de tanrıların/tanrıçaların elindedir:

"... Bir zamanlar kötülüğü seni her yerde izliyen tanrıça Hera, sana karşı şimdi iyi hisler beslediği için kurtulmanı ve şu kadınla birlikte yurduna dönmeni istiyor; böylelikle Kypris'in Paris'e armağan ettiği kadının boş bir

hayaletten başka bir şey olmadığını Yunanistan'a bildirmek arzusunda. Ama Kypris güzellik tacını Helene'nin Paris'le evlenmesi bahasına elde ettiğinin yayılmaması ve mahçup düşmemesi için senin dönüş yolunu kapamak istiyor.” (ibid.;62).

Oyun, insanların tanrıların elinde bir oyuncaktan farksız olduğunu vurgulayan sözlerle son bulur: *“Tanrıların iradeleri ne kadar değişik biçimlerde görünür! Artık sonundan umut kesilmiş olaylar çok kere gerçekleşir de umulanlar bir türlü olmaz...”*. (ibid;106).

Selahattin Batu'nun, 1944'de yazdığı 1954'te Ankara Devlet Tiyatrosu sanatçıları tarafından Büyük Tiyatro'da oynanan *Güzel Helena* adlı oyunda, efsanevi Helena karakteri iyiliğin, güzelliğin sembolü olarak kullanılır. Batu, bu eserini II. Dünya Savaşı sırasında yazar. Savaş süresince insanların ilkel içgüdülerine yenik düştüğünü, birbirine zulüm etmekten zevk aldığını, haksız yere kan dökmekten çekinmediğini görür. Bu ilkel duyguların karşısında insanlığın yüceliğini, asilliğini ve sevgisini savunur. En güzel amaçların bile bu duygularla yok olduğu düşüncesiyle eserini yazan Batu, oyunun önsözünde düşüncelerini şu şekilde ifade eder:

“Güzel Helena'yı 1944'de yazdım. İkinci bir genel savaş en azılı günlerini yaşıyordu... Ama Hitler bir zaman ne büyük ülkülerle işe başlamıştı! Milletinin bin yıllık tarihini kuracak, sosyal bir devlet yaratacak, dünyaya yeni bir nizam, yeni bir düşünce, yeni bir yaşama getirecekti. Güzel Helena bu ülkü olabilir, diye düşündüm. Bu ülküyü onun güzelliğinde biçimliyebilir, canlandırabilirdim. (Batu,1959;VII).

Batu, II. Dünya Savaşı ile Troya Savaşı arasında bir benzerlik kurarak aradan yüzyıllar geçse bile, insanoğlunun çoğu zaman ilkel duygularının esiri olduğunu, savaş ruhunun insanların yüce amaçlarını unutturduğu gerçeğini *“savaş ruhu, kan ihtirası, zulüm içgüdüsü pek değişmedi, sanıyorum. Günümüzün korkunç diktatörleri ilkeğin insanlarının tam örnekleri değil midirler?”* (ibid.;VII) şeklindeki sözleriyle belirtir.

Batu, II. Dünya Savaşı'nda insanlığın dramını bizzat yaşar, Hitler'in yeni bir düzen getirme amacının zamanla yok olarak yerini ihtirasın aldığını görür. Güzel düşüncelerle başlayan yolculuk sonunda anlamsız bir savaşa dönüşmüş, bu arada asıl amaç unutulmuştur. Batu, insanlığın yaşadığı bu trajik durumu, Troya Savaşı ile özdeşleştirerek eserinde işler.

Oyunda, Homeros'un destanındaki gibi Paris Sparta'ya gelir ve Helena'yı kendi ülkesine götürür. Menelaos Girit'tedir ve dönüşte olayları öğrenir. Büyük bir orduyla Troya Seferi'ne çıkar. Onuncu yılına giren kuşatmada henüz zafer elde edilememiştir. Fakat dayanacak güçleri de kalmamıştır. Menelaos ve Agamemnon şehri yağmalamak, hazinelere kavuşmak arzusundayken artık ülkelerine geri dönmeyi plânlamaktadırlar. Bu savaştaki asıl kahramanlardan biri olan Ahilleus'un ise pes etmeye niyeti yoktur, amacı zafer kazanmaktır. (ibid.;15). Fakat hiçbiri, Troya surlarının önüne ne amaçla geldiklerini

hatırlamaz. Helena'nın adını bile anmazlar. İçlerinden yalnız Ahilleus, sefere Helena'yı Paris'in elinden kurtarmak için çıktıklarını unutmamıştır.

On yıllık kuşatma sonunda Troya düşer. Ancak bu zafer Yunanlılara yetmez, daha fazlasını isterler. Gözlerini kan, ihtiras, nefret ve intikam bürümüştür. Asıl amaçlarını unutup şehri yakıp yıkmaya başlarlar ve masum insanlara zulmederler. Yıllardır Menelaos'un kendisini kurtarmasını bekleyen Helena ise hayal kırıklığına uğrar, kendi ırkından gelen bu insanların yaptıklarından utanır ve şöyle der:

*“Ah Tanrılar! Ne korkunç bu yaptığı Hellas'ın.
Gerçi düşmanı yenmek maksatları, fakat ah,
Niçin halka bu zulüm, şehre bu korkunç akın?
Kılıçlanan çocuklar, yerde ağlayan kadın”* (Batu,1959;34)

Paris de Yunanlıların uzun süren bir savaş sonunda zafer kazandıklarını fakat şehri yakarak, çocukları, kadınları öldürerek bu zafere gölge düşürdüklerini, tarihin onları birer kahraman değil katil olarak anacağını söyler. Helena, Menelaos'un kendisini unutmamasına aldırılmaz, fakat kendi yurdunun insanlarının yaptıklarına da bir anlam veremez.

Şehrin yakılmasını, masumların öldürülmesini, işkence yapılmasını kazandıkları zaferin doğal bir sonucu olarak gören Menelaos ve Agamemnon'un karşısında ise Ahilleus vardır. Agamemnon ve Menelaos ile çarpışır ve arkadan aldığı bir darbe ile ölür. Helena oyunun sonunda perişan bir halde ortaya çıkar. Kendisini almağa gelen Agamemnon ve Menelaos'a

*“ Kahramanlık, insanlık demektir ülkemizde.
Hakir saymak geçmezdi aklımızdan kimseyi,
Yabanda doğsa bile, insan insandı bizde.
Fakat boşmuş hepsi... En güzel ülkü bile
Kan içinde ölüyor bir savaş başlayınca.*

Unutuyor bir anda her şeyi İnsanoğlu...” (ibid.;84). diyerek ikisinin de sefere çıkarken gerçekleştirmek istedikleri amaçtan uzaklaştıklarını belirtir. Batu, bu ifadelerde aslında Hitler'in de kendi ülkesi için güzel idealleri olduğunu fakat savaşta en güzel düşüncelerin bile unutulduğunu imler. Helena yurduna dönmek istemez. Kendi insanların yaptıklarından utanç duyar. Kalkhas da kalbi güzellik ve iyilikle dolu olan Helena'nın artık Yunanistan'a yakışmayacağı kanısındadır. Kalkhas gelecekte haber vererek Agamemnon ve Menelaos'u iyi bir sonun beklemediğini belirtir. Troya'da yaptıkları zulüm yanlarına kalmayacak, onlar da dönüş yolunda büyük dalgalar arasında öleceklerdir.(ibid.;60).

Kalkhas ve Helena sevginin ve barışın yaşayacağı yeni bir vatan kurmak amacıyla Troya'dan uzaklaşır ve oyun şu dizelerle sona erer:

*“Benim söylediğim Tanrılar adına
Bir uzak diyara göçüyor Helena
Dileği, orada yeniden bir vatan
Yaratmak kalbiyle, güzelden, umuttan...” (Batu,1959;92).*

Oyunda Helena iyiliğin ve güzelliğin sembolüdür. Batu, arka planda bu destan kahramanını Hitler’in gerçekleştirmek istedikleri güzel idealler olarak işler. Agamemnon ve Menelaos ise ihtirası, adaletsizliği, ilkel güdülerini ifade eder. Troya’yı düşürdüklerinde Helena’yı alıp ülkelerine dönmek yerine bütün şehri yakıp yıkmışlar, ganimet peşinde koşmuşlardır.

Batu, oyunda Helena ve Ahilleus’a zulme karşı koyan, mert ve güçlü bir kişilik vererek düşüncelerini onların vasıtasıyla yansıtmıştır. II. Dünya Savaşı sırasında insanların bir hiç uğruna birbirlerini öldürdüklerini, kimsenin bu vahşete dur demediğini görmüştür. Ancak Helena ve Ahilleus gibi insanî değerlerini yitirmemiş soylu kişilerle bu dünya huzur içinde yaşanan bir yer olur.

Oyunda mekan tasvirleriyle savaş psikolojisi de verilir. Troya düştükten sonra her tarafı ateşe veren Yunanlılar şehri bir harabeye çevirirler. Batu, bu sahnelerde savaşın şiddetini ve yıkıcı gücünü vermek amacıyla kızıl rengi kullanır;

*“Kahramanlar kahramanlarla savaştı bugün
Tanrılar Tanrılarla,
Kızıl aktı köpük köpük Skamandros
Yere indi surlar, toprağa geçti İlyos” (ibid.;42).*

Bu çalışmada ele alınan her iki oyunun da kaynağı Homeros destanıdır. Euripides herkes tarafından bilinen bu destanı, birtakım değişiklikler yaparak kendi istediği doğrultuda kullanmış, Helena’yı erdemli bir kadın olarak göstermiştir. Oyunda, Agamemnon, Ahilleus gibi Troya Savaşı’nın önemli isimleri yoktur. Sadece Menelaos, Menelaos’un silah arkadaşı 1. Haberci, Mısır kralı Theoklymenos ve kızkardeşi Teheonoe, Dioskurlar, koro, Yunanlı kahraman Teukros ve Mısır ordusundan II. Haberci yer alır. Bu oyunda mekân Mısır’dır. Menelaos’un zafer kazanarak yurda geri döndüğü sırada denizdeki fırtına nedeniyle kendini Mısır kıyılarında bulduğu zaman diliminden sonra oyun başlar. Euripides on yıl süren savaş üzerinde durmamıştır. Çünkü amacı uzun süren bu çatışmada Yunan ordusunun ne tür güçlüklerle göğüs gerdiğini vermek değildir. Euripides, bu savaşta Helene’nin suçsuz olduğunu belirtmek amacıyla oyunu kaleme almıştır.

Batu ise Euripides’ten farklı olarak destanın özellikle savaş bölümünü oyunun konusu yapar. Bu yüzden oyunda Yunan ordusunun komutanı Agamemnon’u, Ahilleus’u, Nestor’u Troya kralı Priamos’u, karısı Hekuba’yı, kızı Polüksenea’yı, Hektor’un karısı Andromekhae’yi ve Paris’i görmek mümkündür. Euripides’in oyununda olduğu gibi burada da koro yer alır. Batu, Yunan tragedyasının önemli unsurlarından biri olan koroyu kullanarak akli ve

sağduyuyu seslendirir. Yine her iki oyunda geleceğe dair bilgiler veren, Tanrılar dünyasından haberler getiren kahinlere rastlanır. Euripides'in oyununda kahinin verdiği bilgiyle kocasının sağ olduğunu öğrenen Helene ümitle onun gelmesini bekler. Oyunun sonunda Helena ve Menelaos sağ salim ülkelerine dönmek için yine kahin vasıtasıyla tanrılardan yardım isterler. Batu ise kahini sadece gelecekle ilgili bilgi verdirmek için kullanmaz, o aynı zamanda sağ duyunun sesidir. Yunanlılara zafer müjdeleyen Kalkhas, Agamemnon ve Menelaos'a Helena'yı unutup ganimet peşine düştüklerini birkaç kez dile getirir. Yunanlılar savaşı kazanıp şehri yağmalamaya başladıklarında ise yaptıkları zulmün yanlarına kalmayacağını söylerse de Agamemnon ve Menelaos, bu sözleri kulak asmazlar ve kendi sonlarını hazırlarlar.

Batu, Homeros destanının özellikle savaş bölümünü ele alarak Troya Savaşı ile II. Dünya Savaşı'nı özdeşleştirir. Hangi yüzyıllarda olursa olsun insanların ihtiraslarına yenik düştüğü, ilkel duygularıyla hareket ettiğini vurgular. Agamemnon ve Menelaos yüce bir amaç için yola çıkmışlar fakat zaferin kazanılmasıyla birlikte insanı insan yapan duyguların yerini zulüm ve ihtiras almıştır. Milattan önceki zaman dilimine ait bu olayın bir benzerini 20. yüzyılda da görmek mümkündür. Hitler'in amacı ülkelerine daha güzel bir gelecek hazırlamak, yeni bir anlayışla ülkesini yeniden yapılandırmaktır. Fakat savaşın başlamasıyla bu güzel düşünceler yerini ihtirasa, zulme bırakır. Troya Savaşı'nda Yunanlılar, II. Dünya Savaşı'nda Hitler asıl amaçlarını unuturlar, *"toprağa bir kere kan dökülmeye görsün, bütün o ilkel içgüdülerimiz sanki içimizde şahlanır, amaç çabucak unutulur, hatta en güzel ülkeler toprağa çalınır, hiç söylenmemiş, ışığı doğmamış gibi olurlar."* (Batu,1959;VII) Batu, oyununu

*"Benim söylediğim Tanrılar adına
Bir uzak diyara göçüyor Helena
Dileği, orada yeniden bir vatan
Yaratmak kalbiyle, güzelden, umuttan..."* (Batu,1959;92).

dizeleriyle bitirerek dünyada sevgi ve barışın olabilmesi için insanın içindeki güzellik ve iyilik duygularını yitirmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Her zaman kendi ihtirasları yüzünden başkalarına zulmeden insanlar olacaktır. Batu, bu haksızlığın karşısında insanlığın yüceliğini ve asilliğini savunur. Troya Savaşı'nı dünyanın içinde bulunduğu soruna ışık tutacak şekilde çağdaş bir görüşle okuyucuya sunar ve mitolojiden faydalanarak yurt sevgisi, şeref, namus gibi evrensel değerleri verir. ©

KAYNAKLAR

- Batu, S. (1959). *Güzel Helena*. Maarif Basımevi. Ankara.
- Bayladı, D. (2002). *Tanrıların Öyküsü*. Say Yayınları. İstanbul.
- Erhat, A. (2002). *Mitoloji Sözlüğü*. Remzi Kitabevi. İstanbul
- Euripides. (1964). *Helene*. (Hatay V. Çev.). Milli Eğitim Basımevi. İstanbul
- Gülşen, S. (1992). *Güngör Dilmen Kalyoncu'nun Oyunlarında Mitolojik Ögeler*. (Midas'ın Kulakları, Midas'ın Altınları, Midas'ın Kördüğümü, Kurban, Akad'ın Yayı, Ak Tanrılar, Deli Dumrul, Bağdat Hatun ve Ben Anadolu). M.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü *Sahne ve Görüntü Sanatları Tiyatro Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.
- Necatigil, B. (1973). *100 Soruda Mitologya*. Gerçek Yayınevi. İstanbul.